

5. Ходанович М.Ю. Дифференциальные пороги восприятия длительности для зрительной и слуховой модальностей у человека /Ходанович М.Ю., Есипенко Е.А., Крутенкова Е.П., Светлик М.В. //Сенсорные системы. - 2009, том 23, № 4. - С. 327-333.

6. Oberlin K. W. The Obsolescence of Weber's Law Delaware Notes 1959 Volume 9; p. 43-64.

DIFFERENTIATION OF METRICS OF TIME IN INDIVIDUAL'S MEMORY BY METHOD OF MINIMAL CHANGES

B. P. Popovskiy

The classic method «minimal changes» that assumes the choice of standard stimulus among the continuum of other stimuli was fixed in basis of our experiment. By means of this method the estimation of indexes of metrics of time differentiation is investigated. Thus, the investigated were characterized by the understated interval of vagueness. The self mean value of interval of vagueness was 91,050 ms. It is necessary to note, that standard deviation of the top point is characterized by a bigger level than standard deviation of the bottom point. It specifies that the top limit of interval of vagueness is in a greater degree suitable to the vibrations of the lower one. In other words, the level of the top point of sample is less homogeneous than a lower one. Moreover, allocation of top points specifies the substantial right-side asymmetry and expressed excess, while allocation of bottom points is characterized by great closeness to normal location: there is a small right-side asymmetry and less expressed excess. Thus, it also confirms that the top limit of interval of vagueness is less persistent than a bottom limit. Analogical data are obtained by calculation and comparison of coefficients of the top and bottom points (6,4% and 5,5% accordingly). Thus, while exploring differentiation of metrics of time in individual's memory the method of minimum changes which helps to estimate a standard time interval was applied to the investigated people. Summing up the obtained data, it should be noted that by the investigational selection the top limit of interval of vagueness is less stable than the bottom one.

ДОСЛІДЖЕННЯ «Я»-КОНЦЕПЦІЙ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ІЗ ГОМОСЕКСУАЛЬНОЮ ТА ГЕТЕРОСЕКСУАЛЬНОЮ ОРІЄНТАЦІЄЮ УДК 159.922.1:613.885-053.67

Козачук О.А.

У статті здійснено аналіз результатів дослідження «Я»-концепції осіб із гомосексуальною та гетеросексуальною орієнтацією в юнацькому віці. Результати дослідження вказують на те, що відсутність інтеграції сексуального Я в структуру особистості формує стигматизовану «Я»-концепцію гомосексуалістів.

Ключові слова: «Я»-концепція, реальне Я, соціальне Я, ідеальне Я, самооцінка, соціальна стигматизація, стигматизована «Я»-концепція, гомосексуальна орієнтація, гетеросексуальна орієнтація, юнацький вік.

В статті осуществлен анализ результатов исследования «Я»-концепции лиц с гомосексуальной и гетеросексуальной ориента-

цією в юношеском возрасте. Результаты исследования позволяют утверждать, что отсутствие интеграции сексуального Я в структуру личности формирует стигматизированную «Я»-концепцию гомосексуалистов.

Ключевые слова: «Я»-концепция, реальное Я, социальное Я, идеальное Я, самооценка, социальная стигматизация, стигматизированная «Я»-концепция, гомосексуальная ориентация, гетеросексуальная ориентация, юношеский возраст.

INVESTIGATION OF «SELF-CONCEPTION» OF THE YOUNG PEOPLE WITH HOMOSEXUAL AND HETEROSEXUAL ORIENTATION.

Kozachuk O.

Проблема «Я»-концепції особистості у класичній психологічній науці найбільш повно розкрита Р.Бернсом. «Я»-концепція, за його дослідженнями – це сукупність усіх уявлень індивіда про себе, сполучена з їх оцінкою [5, с. 88-89]. Виокремлюють такі її складові: описова складова, яку називають «*образом Я*»; складова, пов'язана з відношенням до себе або власних якостей, називається *самооцінкою*.

Р.Бернс сформулював модель «Я»-концепції як систему настанов індивіда, спрямованих на самого себе. У цій моделі представлено такі значення Я:

- реальне Я – настанови, пов'язані зі сприйняттям індивіда власної актуальної здібності, ролі, статусу тощо;
- дзеркальне Я (соціальне) – настанови, пов'язані з уявленнями індивіда про те, як його бачать інші;
- ідеальне Я – настанови, пов'язані з уявленнями щодо того, яким би він прагнув стати [2, с.46-47].

Я-концепція є своєрідним внутрішнім фільтром, який визначає характер сприйняття людини будь-якої ситуації [7, с. 257]. При проходженні через цей фільтр ситуація усвідомлюється, отримує значення, що відповідає уявленням про себе [1, с.36-38].

Найбільш напруженим у плані самопізнання, самодослідження, особистісного самовизначення є період підліткового і юнацького віку, коли проблема формування «Я»-концепції максимально актуалізується. [10, с. 36-37].

Часто гомогендерна сексуальна орієнтація в суспільстві є *стигматизованою*. Стигматизація (від гр. – «ярлик, клеймо») – таврування, нанесення стигми. На відміну від таврування, слово *стигматизація* може означати навішування ярликів [6, с.40]. У цьому випадку стигматизація – асоціація якоїсь якості, здебільшого негативної, з конкретною людиною чи групою людей, хоча цей зв'язок відсутній чи недоведений. Стигматизація є складовою частиною багатьох стереотипів [4, с.356].

Згідно з Е.Гофманом, стигматизація в соціальному плані означає тип відносин між ганебною соціальною якістю і стереотипом, що створює нездатність до повноцінного соціального життя через позбавлення прав на суспільне визнання. Стигматизація може призводити до дискримінації, тобто реальних дій, що обмежують права якоїсь групи [3, с. 78-79].

Оскільки формування особистості гомосексуалістів у гомофобному суспільстві відбувається по-іншому, ніж у гетеросексуалів, їх психічний розви-

ток означає інтеграцію *стигматизованої сексуальності* в їх «Я»-концепцію, труднощі в спілкуванні, переживання соціальної ізоляції [8, с.99-100].

Мета статті – аналіз результатів емпіричного дослідження «Я»-концепції осіб із гомосексуальною та гетеросексуальною орієнтацією в юнацькому віці.

Ми вважаємо, що інтеграція *стигматизованої сексуальності* в «Я»-концепцію гомосексуальних юнаків здійснюється за трьома рівнями:

- *реальне Я* – настанови, пов'язані із осудом, неприйняттям власної сексуальної орієнтації;

- *дзеркальне Я (соціальне)* – настанови, пов'язані з уявленнями індивіда про те, що його критикують інші через природу його сексуальності;

- *ідеальне Я* – настанови, пов'язані з уявленнями щодо прагнення відповідати гетеросексуальним стандартам поведінки.

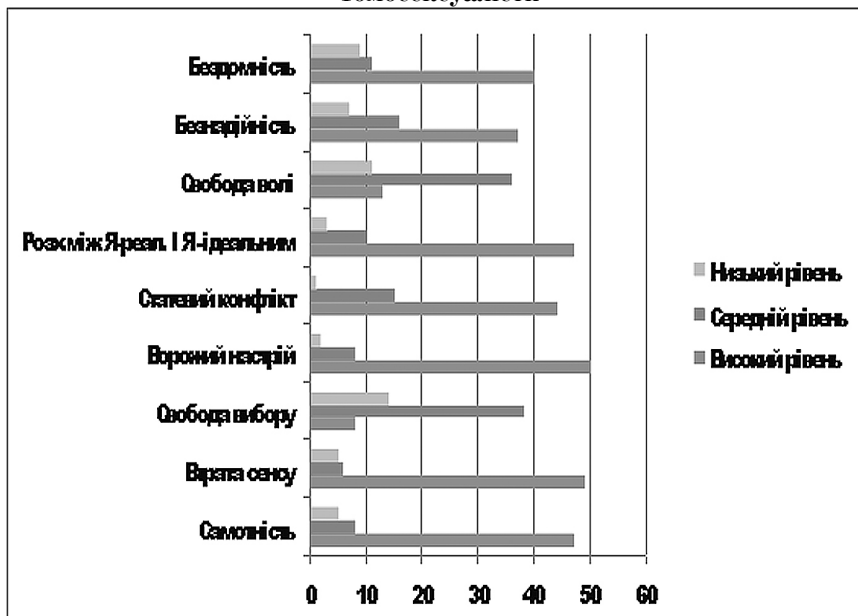
Дослідницьку вибірку сформували 120 осіб (60 гомосексуалістів та 60 гетеросексуалів) у віці від 18 до 25 років, які були користувачами сайту Знайомств Rambler. Опитані були об'єднані у дві групи: гомосексуалісти юнацького віку і гетеросексуали юнацького віку.

Нами був використаний «Особистісний питальник» А.Т. Джерсайлд, що допоміг проаналізувати якості гомосексуалістів юнацького віку, які представлені у вигляді стійких внутрішніх емоційних станів, що формують «Я»-концепцію та впливають на стосунки з оточуючими [9, с. 455].

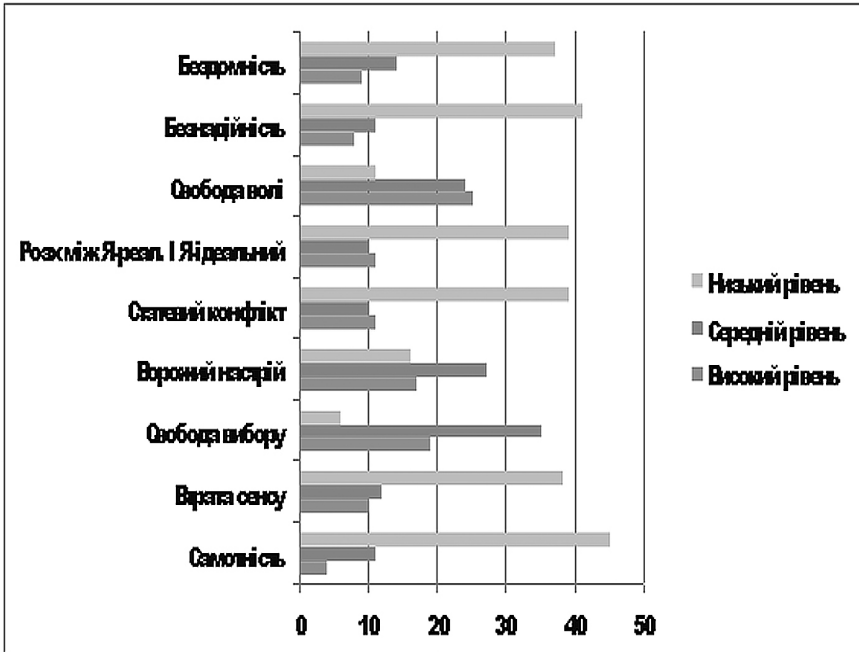
Методика визначала показники таких особистості як: самотність, відсутність сенсу існування, свобода вибору, вороже налаштування, розходження між реальним та ідеальним Я, свобода волі, безнадійність, почуття неприкаяності.

Результати, отримані за допомогою використання опитувальника, відображено на рис. 1.

Гомосексуалісти

Гетеросексуали

Рис. 1 Діаграма кількісних показників (%) станів юнаків із гомосексуальною та гетеросексуальною орієнтацією

Отже, у гомосексуалістів юнацького віку було виявлено: рівень самотності сильно виражений (75%), сильно виражений показник втрати сенсу (80%), свобода вибору помірно виражена (63%), сильно виражене вороже налаштування (78%), сильно виражений статевий конфлікт (63%), розходження між Я реальним і Я ідеальним сильно виражене (77%), свобода волі виражена помірно (60%), сильно виражена безнадійність (58%), відчуття неприкаяності сильно виражено (58%).

Водночас у гетеросексуалів юнацького віку спостерігалось: рівень самотності виражений слабо (75%), слабо виражена втрата сенсу (63%), свобода вибору виражена помірно (58%), вороже налаштування виражене помірно (45%), слабо виражений статевий конфлікт (65%), розходження між реальним Я та ідеальним Я слабо виражене (47%), свобода волі виражена помірно (40%), слабо виражена безнадійність (41%), відчуття неприкаяності слабо виражене (62%).

Проведений аналіз відповідей, які презентують в учасників експерименту стани особистості, засвідчив такий відсотковий розподіл (див. табл. 1):

Таблиця 1
Кількісні показники (%) станів особистості юнацького віку із гомосексуальною та гетеросексуальною орієнтацією

n=120

Рівень вираже-	Самотність		Втрата сенсу		Свобода вибору		Ворожий настрої		Статевий конфлікт		Розходження між Я-Реальним і Я-ідеальним		Свобода волі		Безнадійність		Бездомність	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Високий	47	4	49	10	8	19	50	17	44	11	47	11	13	25	37	8	40	9
Середній	8	11	6	12	38	35	8	27	15	10	10	10	36	24	16	11	11	14
Низький	5	45	5	38	14	6	2	16	1	39	3	39	11	11	7	41	9	37

Примітка 1: 1-гомосексуалісти юнацького віку (n=60);
 2 – гетеросексуали юнацького віку (n=60).

Отримані за допомогою методики «Особистісний опитувальник» А.Т. Джерсайлд результати дослідження свідчать, що на відміну від юнаків із гетеросексуальною орієнтацією для гомосексуалістів є характерним проблеми у спілкуванні, очікування неприйняття з боку інших, відчуття відсутності достатньої близькості у стосунках з найближчим оточенням, песимістичне сприйняття майбутнього, незадоволення собою, знецінення своєї особистості. Отже, можна зробити припущення, що подібна психологічна ситуація є наслідком відсутності інтеграції сексуального Я в структуру особистості таких юнаків, що формують стигматизовану «Я»-концепцію гомосексуалістів.

Список літератури:

1. Акімова Л.Н. Психологія сексуальності / Акімова Л.Н. – Одеса : СМІЛ, 2005. - С. 36-38.
2. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Бернс Р. – М. : Генезис, 1986. - С. 46-47.
3. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии / Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С.- К. : Ника-Центр; М. : Алетей, 1999. – С. 78-79.
4. Вестхеймер Р.К. Энциклопедия сексуальности человека / Вестхеймер Р.К. – М. : Медицина, 1995. – С. 356.
5. Віденко С.В. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків / Віденко С.В.- К. : Арістей, 2003.- С. 88-89.

6. Гідденс Е. Соціологія / Гідденс Е. — К. : Ексмо, 2003. - С. 40.
7. Кон И.С. Введение в сексологию / Кон И.С. — М. : Медицина, 1990. — С. 257.
8. Мани Дж. Ориентация. Сексология / Мани Дж., Такер П. - СПб. : Питер, 2001. - С. 99-100.
9. Немов Р.С. Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики / Немов Р.С. - М. : Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2006. - С. 455.
10. Семиченко В.А. Психология личности / Семиченко В.А. - К. : Видавць Ешке О.М., 2001. - С. 36-37.

Abstract. *The article analysis results of the empiric research «self-concept» of individuals with a homosexual and heterosexual orientation in youth age.*

Self-concept is examined as a complex of all views of an individual about himself and their estimation as well. Self-concept is formed in juvenile and youth age, because self-knowledge, researches and self-determinations are most actual in this period.

Often homosexual orientation is condemned (stigmatized) in society. According to E. Goffman, social stigmatization is a type of relations between disgraceful social features and public stereotypes. It creates inability to normal social life, deprives an opportunity to be honored. Stigmatization can result in discrimination, which limits rights of an individual.

As a rule a personality of homosexuals is formed in homophobic society. It causes integration of stigmatization of sex appeal in their self-concept.

We consider that integration of stigmatization of sex appeal in self-concept of homosexual youths is often carried out on three levels: 1) real I (the non-acceptance of own sexual orientation), 2) social I (the expectation of conviction because of a sexual orientation), 3) ideal I (the desire to satisfy heterosexual standards of behavior).

We used the «Personality questionnaire» by A.T. Dzhersayld for the analysis of young homosexuals' and heterosexuals' features and traits. We investigated internal emotional states which form self-concept and their influence on relationship with other people.

We analyzed research results and concluded that the expectation of conviction, loneliness, pessimistic perception of own future and dissatisfaction by oneself characterizes a personality of homosexual youth.

We assume that the absence of integration of sexual "I" into the personality structure forms a stigmatized self-concept of homosexuals.

Keywords: *self-concept, real I, social I, ideal I, self-esteem, social stigmatization, stigmatized self-concept, homosexual orientation, heterosexual orientation, youth age.*